

Títol
Ràdio EsCairats una eina de la comunitat educativa de l'Institut "El Cairat" d'Esparreguera
Autoria i correu electrònic de contacte
Professora: Joana Llordella i Zamora j.llordella@gmail.com
Resum (abstract) d'unes 150 paraules
<p>Tothom estarà d'acord que la ràdio és un mitjà de comunicació que ajuda a millorar l'expressió oral i escrita del nostre alumnat. La creació de Ràdio EsCairats, ara fa tres anys, pretén bàsicament aconseguir que el programa radiofònic, que té una durada d'una hora setmanal, sigui una eina de tota la comunitat educativa on hom pugui expressar les seves opinions, mostrar els treballs realitzats i donar a conèixer el nostre entorn més immediat. En aquest moment, ens aproximem a les 240 persones que hi han col·laborat, de tot l'àmbit acadèmic i de la nostra població.</p> <p>La ràdio és una eina que ens permet donar-li a la llengua catalana el valor de comunicació i ús que ha de tenir, tot i valorant el coneixement de la resta de llengües que ens envolten. La realització d'un programa de ràdio implica l'alumnat, té en compte la diversitat de les persones, millora l'empatia amb el professorat i incrementa l'autoestima d'aquells qui el porten a terme.</p> <p>En aquest projecte hi participa el professorat de tots els departaments, l'alumnat de tots els nivells, exalumnes, pares i mares, personal no docent, personal dels Serveis Educatius, entitats de la nostra població, Serveis de l'Ajuntament que tenen relació amb l'educació i la joventut, el Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat, etc.</p> <p>Informem de tots els projectes que es fan al centre i, sobretot, ens hem emocionat i ho hem fet perquè ens agrada. Aprenem gaudint.</p>
Conceptes o paraules clau
Mitjà de comunicació, emissora de ràdio, ensenyament-aprenentatge, recurs didàctic, educació audiovisual, projecte integrador .
Objectius
<ul style="list-style-type: none">
• Reforçar el treball en equip. En aquest cas és interdisciplinari¹ i internivells.
• Estimular l'ús de la comunicació oral, ensenyar a utilitzar la veu, ampliar el vocabulari i ajudar a expressar-se millor.
• Incitar a la reflexió i al respecte per l'interlocutor.
• Involucrar els nois i les noies en una tasca que va més enllà de l'activitat escolar.
• Possibilitar l'estudi, la reflexió i el debat a partir d'una forma divertida.

- Orientar sobre les sortides professionals i acadèmiques².
- Fer-se ressò de les informacions de les activitats de l'AMPA.
- Utilitzar el mitjà radiofònic per a sensibilitzar per la literatura o altres aspectes curriculars.
- Connectar la comunitat educativa amb el seu entorn més immediat.
- Aprofitar el programa per aconseguir la inclusió i eradicar la xenofòbia.
- Millorar l'expressió escrita, en donar un ús públic als nostres escrits i, per tant, una utilitat evident perquè és immediata i necessària.
- Millorar la motivació i els resultats acadèmics de l'alumnat ja que el marge de millora del nostre centre no és el que seria desitjable.
- Relacionar-se amb altres persones i participar en activitats de grup, adoptant actituds de flexibilitat, solidaritat, interès i tolerància, per superar inhibicions i prejudicis i rebutjar tot tipus de discriminacions. El treball cooperatiu és una praxis cada vegada més habitual en el nostre centre però val la pena fer una proposta d'aquest tipus si volem fer un treball participatiu.
- Aconseguir una millor cohesió social, a partir dels models de societat que anem dibuixant setmana rere setmana al nostre programa. En aquest treballlem per aconseguir l'escola inclusiva. Les actuacions LIC al centre s'han començat a notar però encara hi hem de treballar més.
- Incrementar la col·laboració entre el professorat del centre. Un treball d'aquest tipus, si volem que tingui continuïtat ha d'implicar a tothom, i també al professorat de les diferents àrees³. El curs passat vam fer un taller de Ràdio que va implicar 25 professors i professores. El taller el va impartir un tècnic de l'emissora local i va estat subvencionat pel nostre ajuntament. També vam comptar amb la col·laboració de personal de l'àrea TAC del nostre Servei Territorial, que de forma totalment altruista ens va orientar sobre la importància d'aquesta eina, la ràdio, per a millorar la tasca educativa.
- Donar a conèixer totes les activitats del centre, o les que es creguin oportunes, a tota la nostra comunitat educativa i a la població en general.
- Comprendre i produir missatges orals i escrits amb propietat, autonomia i creativitat, fent-los servir per comunicar-se i per organitzar els propis pensaments. Aquí no tenim exàmens, ens avaluen els oïdors i nosaltres mateixos quan ens escoltem; per

² És cada vegada més nombrós l'alumnat que s'ofereix com a voluntari per a treballar pel programa, i molts són de 4t curs, moment decisiu per a l'orientació acadèmica i/o professional.

³ En la fase prèvia d'experimentació ja vam poder veure l'interès de les diferents àrees. De moment hi ha participat professorat de tots els Departaments.

tant, cal fer-ho molt bé.

- Incrementar l'ús social del català perquè la majoria de mitjans de comunicació que escolta el nostre alumnat és en castellà. Serà un gra de sorra però cal fer-ho.
- Interpretar i produir missatges amb propietat, autonomia i creativitat, utilitzant codis artístics, científics i tècnics, articulant-los a fi d'enriquir les pròpies possibilitats de comunicació i reflexionar sobre els processos implicats en el seu ús.
- Obtenir, seleccionar, tractar i comunicar informació utilitzant les fonts en què habitualment es troba disponible, i les metodologies i els instruments tecnològics apropiats, procedint de forma organitzada i autònoma. Es tracta d'iniciar el treball com a guiatge però, de mica en mica, se'ls ha d'anar donant autonomia.
- Incrementar el gust per la literatura tot relacionant-la amb la música. Perquè l'experiència docent ens ha demostrat que la literatura entra molt fàcilment al nostre alumnat si va acompanyada de música, però cal que ells i elles també aprenguin a triar el tipus de música escaient.
- Servir-se, tant de mitjans tradicionals com de noves tecnologies per tal de cercar, elaborar i transmetre informació. No ens podem imaginar, avui en dia, un periodista sense les noves tecnologies. Nosaltres les usem quan fem recerca d'informació, quan assagem les nostres emissions amb l'Audacity, quan creem els nostres guions, quan fem la nostra publicitat, etc.
- Fer ús del llenguatge com a mitjà per fixar i desenvolupar el propi pensament.

Exposició del treball (experiència, recerca o bona pràctica)

Introducció

Ràdio EsCairats és un programa de ràdio d'una hora setmanal emès per una emissora local, Ràdio Esparreguera, resultat del treball que portem a terme tota la comunitat educativa del nostre centre, especialment l'alumnat que realitza aquesta activitat, en un percentatge molt elevat, fora del seu horari escolar, amb il·lusió i setmana rere setmana, treballant, fins i tot, en període de vacances.

El projecte és coordinat pel Departament de Llengua Catalana i Literatura, es prepara en una optativa quadrimestral de 3r d'ESO –això vol dir dues hores setmanals–, es grava a l'emissora municipal –fora de l'horari escolar–, es convida a la participació de tots els departaments del nostre centre i a la comunitat educativa en general, i s'emet a nivell local.

A més del treball que s'efectua a l'optativa de ràdio, també es fa un recull del treball realitzat pels altres cursos i els altres departaments. S'informa de les sortides, projectes, treballs de recerca, entrevistes, reportatges, notícies del centre o de la població, que siguin interessants per a la nostra comunitat.

L'elaboració d'un programa de ràdio implica el treball de totes les competències bàsiques: les competències comunicatives, les competències metodològiques – la competència digital TIC– ja que, malgrat que la gravació la realitza un tècnic de ràdio Esparreguera, ells preparen el programa a la classe amb la utilització del programa Audacity; les competències personals, com ara, la competència aprendre a aprendre, i la d'autonomia i iniciativa

personal. No voldríem deixar de banda les competències específiques centrades en el fet de conviure i habitar el món, com són la competència en el coneixement i la interacció amb el món físic i la competència social i ciutadana, perquè aquests nois i noies aprenen a expressar les seves idees i a escoltar i respectar les d'altri, prenen decisions col·lectives i són crítics amb allò que no els agrada del nostre "món"; a més, ens proposen activitats solidàries i de bons ciutadans.

Esparreguera ha estat fins als últims anys una població del Baix Llobregat amb un bon ús de la llengua catalana. Per diversos motius, aquest s'ha anat deteriorant i pensem que aquest projecte pot contribuir a millorar el prestigi de la nostra llengua, a més de tots els altres avantatges que en són una conseqüència, especialment el d'aconseguir una millor cohesió social a la nostra comunitat. Així doncs, concretem amb els objectius mencionats a l'apartat anterior.

Com realitzem el programa?

Ja hem explicat a l'inici de la nostra exposició que el programa es genera a l'hora d'optativa de Ràdio, amb l'alumnat de 3r curs, el gravem fora de l'horari escolar a l'emissora municipal i el podem escoltar també per Internet.

Potser caldria explicar com impliquem la resta de la comunitat educativa, perquè és el punt més interessant, però també el més difícil.

En iniciar el nostre projecte –cal dir que fou una proposta de Ràdio Esparreguera–, redactàrem un esbós del que podria ser i se'n féu partícip el nostre equip directiu, el Consell Escolar, els caps de Departament i el Consell Escolar. Un cop aprovat aquest, ens posàrem en contacte amb el nostre ajuntament i amb diferents entitats de la vila i els nostres Serveis Educatius perquè volíem que ells també en fossin els protagonistes.

Quan el professorat considera que té quelcom per emetre al nostre programa es posa en contacte amb la coordinadora del projecte i concertem una entrevista, a l'hora del patí, amb l'alumnat que en serà el transmissor. Li fem arribar el full d'autorització i l'encabim en el guió que realitzem setmanalment a l'hora d'optativa de ràdio.

El programa s'emet tots els dimecres de 6 a 7 de la tarda però l'enregistrem els dimarts a la tarda. Aquesta tasca té una durada de dues a tres hores aproximadament. Hi assisteixen els nois i noies que els toca aquella setmana, els de l'optativa, més els que hi participen esporàdicament, a més de les persones que entrevistem setmanalment. No hem volgut fer un programa en directe perquè és molt arriscat. Treballar amb adolescents, malgrat que hi mostren molt interès, a vegades ens pot portar sorpreses i no ens hi volíem aventurar.

Els apartats dels programa van variant setmana a setmana però us fem una petita mostra d'allò que hi hem anat exposant:

GUST I PASSIÓ PER LA CIÈNCIA

El nostre centre té, des de fa quatre cursos, un professorat que treballa per aconseguir aquest objectiu. S'intenta d'iniciar la recerca des de 1r d'ESO, es treballen contes de ciència, etc. La ràdio ens serveix sovint per a difondre aquesta idea i el resultat dels treballs. Fins aquest moment l'alumnat ha presentat a ràdio EsCairats treballs de quasi totes de matèries de recerca del nostre centre: treballs de recerca d'ESO i de batxillerat.

A l'apartat de notícies intentem fer comentaris entenedors d'algunes notícies de caire científic extretes dels mitjans de comunicació. L'alumnat, que ha preparat les notícies a les classes de ciències experimentals, per exemple, primer ha d'escriure els seus resums. Aquest treball és important sobretot en els més petits⁴, perquè així s'acostumen a trobar la part més bàsica de l'escrit periodístic i que després ells o elles han de llegir.

Hem parlat de poesia científica, de dones científiques, hem entrevistat a entesos en aquest tema, etc.

Al nostre programa és obligat parlar del nostre entorn natural: rieres, fonts, itineraris geològics, materials geològics dels nostres edificis, etc. Per això hem convidat al mateix professorat o bé a membres del Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat.

També hem realitzat programes monogràfics o específics quan l'alumnat i/o professorat ens ho han demanat, així hem realitzar programes centrats en entrevistes, o temes monogràfics sobre genètica, la SIDA, la qualitat de l'aigua d'Esparreguera, la contaminació acústica (...) o els treballs de recerca, la química de la cuina, etc.

En aquest apartat hi encabim tot allò relacionat amb l'àrea de les Ciències Experimentals però també els estudis lingüístics (etimologia, estudis sobre el nostre dialecte, els noms dels nostres carrers, els topònims de la comarca...), les investigacions de les Ciències Socials, etc.

EL MÓN DE L'ESPORT

Entrevistes a esportistes o personatges relacionats amb el món de l'esport, notícies esportives, entrevistes a esportistes del centre, etc. Hem entrevistat esportistes d'elit del nostre centre però també hem llegit escrits sobre la pràctica de l'esport, hem fet difusió del Projecte esportiu del nostre centre, etc.

COMENIUS

El projecte Comènius és un projecte que motiva molt l'alumnat i comporta un treball que fàcilment es pot explicar a la nostra emissora. Fins ara, hem estat preparant un estudi sobre l'interès que tenen les TIC per part del professorat dels tres centres associats: Turquia, Romania i nosaltres. S'ha difós un estudi realitzat sobre les llengües d'aquests tres països, un estudi sobre la gastronomia, els lligams històricoculturals i l'etimologia també dels tres països. Tots són temes que poden interessar a tota la comunitat educativa i a la nostra població, perquè, no oblidem, la intenció també és la d'arribar a tota la població. Hem preparat un treball sobre la literatura turca i hem aprofundint sobre la cultura d'aquest país, parlem de músiques, costums, etc. A més, hem enregistrat textos en turc i en romanès.

INTERCANVIS, VIATGES I SORTIDES

No cal dir l'interès i el que es pot aprendre de les experiències dels altres. L'intercanvi amb Suècia que realitzem cada any amb l'alumnat de 4t d'ESO, concretament amb el centre de Jokkmokk, i l'estudi que comporta o el viatge a París o Anglaterra –que també realitzem amb l'alumnat d'aquest nivell, i el treball d'art que allí s'hi estudia, són un exemple dels temes que podem tractar al nostre programa.

DEPARTAMENTS DE LLENGÜES

Lectures, dramatitzacions, aprofundiments sobre alguns autors, els autors de casa nostra, etc. en les diferents llengües del centre. El treball sobre l'Any internacional de les llengües promogut per la UNESCO, monogràfics, etc. Notícies sobre el teatre que es produeix a la

⁴ De fet, a hores d'ara ja hem entrevistat dos grups alumnes de 1r d'ESO que treballen en aquest projecte, concretament ens han parlat del programa Leonardo.

nostra vila, sobre La Passió, les sortides al TNC, etc.

Utilitzem la informació extreta al llarg dels anys del Seminari “El gust per la lectura”⁵ i en fem la seva difusió en diferents formats.⁶ Lectura d'escrits de l'alumnat, Any Rodoreda, lectures inclusives, com “De Nador a Vic”, entrevistes a escriptors i escriptores, Sant Jordi, sempre procurem que un noi o una noia de diferents cursos ens proposin alguna lectura, etc.

MÚSICA

Presentem el treball d'aquest matèria perquè tenim la possibilitat de gravar els treballs realitzats per la coral o per algun alumne/a, etc. Presentem les notícies sobre les activitats musicals de la nostra vila on hi pugui participar l'alumnat. Audicions musicals comentades. Per exemple, el curs passat tinguérem programes dedicats a músiques del món, conduïts per un professor de Matemàtiques i un de Llengua castellana; una entrevista a un estudiant, en Carles Rodríguez, cantant, que en aquell moment estava triomfant en un concurs televisiu. En aquell moment, a més de cantar-nos i parlar-nos de la seva trajectòria musical, aprofitarem l'ocasió per a convidar Antoni Lluc, un cantant del Liceu que sovint ens acompanya a les classes per parlar sobre la veu.

MATEMÀTIQUES

Parlem de les proves cangur, concursos de problemes, les matemàtiques a la vida quotidiana, l'estadística que utilitzarem per a treballar els nostres reportatges, la vida de dones matemàtiques, la història de la numeració, un concurs plantejant problemes, difusió dels treballs de recerca i dels treballs presentats a l'Exposició o a l'Exporecerca Jove, i molts altres temes poden encabir aquesta àrea.

Destacaria el programa que vàrem dedicar a la poesia matemàtica i que era llegida i comentada per un professor del nostre centre; a més, posteriorment es podien llegir al seu blog personal.

La manca d'espai i de temps no ens permet detallar àrea per àrea, però podeu estar segurs que totes hi tenen cabuda.

A més de la realització del programa afegirem la nostra col·laboració amb Com Ràdio i Ràdio 4. També ens hem fet la nostra publicitat, tant a la ràdio com a la premsa local i al propi centre. Hem comptat amb la col·laboració de l'optativa de fotografia de 3r d'ESO, que ens han ajudat a fer les fotos per a preparar el cartell i acompanyar les notícies a la premsa.

Resultats, conclusions i prospectiva

Per finalitzar, direm que la ràdio és un mitjà de comunicació que, malgrat que sembli que no interessa al nostre alumnat, quan el coneix, li apassiona. Recomanem que el treball realitzat no quedi al nostre centre, és molt positiu que la nostra població pugui conèixer allò que fem i, a més, això motiva encara més els nostres nois i noies.

És important que el projecte no sigui el projecte d'una sola persona, s'ha de treballar de tal manera que el projecte continuï sigui qui el coordinador o coordinadora perquè és un projecte del centre.

Afegirem que també cal una bona coordinació amb la direcció de l'emissora i amb l'ajuntament corresponent perquè és un recurs que facilita, i molt, la nostra tasca.

⁵ Els podem trobar a l'espai LIC, apartat literatura.

En cas de no disposar de l'emissora municipal, o de voler fer ràdio al centre, els recomanem que consultin les pàgines de l'xtec-ràdio perquè allí hi trobaran molts recursos i un equip al darrere amb una experiència contrastada que els pot ser molt útil.

Agraïments

A la direcció de l'IES El Cairat i a tota la seva comunitat per creure en el projecte.

A Ràdio Esparreguera i al seu director per les facilitats.

A l'ajuntament d'Esparreguera per cedir-nos l'equip de so i la formació del professorat.

A COM Ràdio per permetre'ns any rere any la nostra participació.

A l'equip d'xtec Ràdio, pels materials i per ser un referent de la nostra feina.

Als Serveis educatius pel seu suport.

A tots els nois i noies que han participat i participen al nostre programa perquè amb ells aprenem conjuntament què és l'aprenentatge i servei.

Qüestions i/o consideracions per al debat

Com podem implementar aquesta experiència al nostre centre? Es fàcil introduir el currículum en aquesta experiència?

Bibliografia i webgrafia

Cassany, Daniel (1993): *Ensenyar llengua*, Barcelona, col·lecció el llapis, Graó. (especialment l'apartat 8.5)

Dolz, Joaquim i Montserrat Vilà (coord.)(1997): *L'oral formal*, Barcelona, Graó [monogràfic de la revista Articles, núm. 12]

Llordella, Joana (2005) *La lectura y la interpretación, un camino entre la lengua escrita y la lengua oral. La emisora de radio como herramienta de trabajo*, Aula, núm. 147, pàg. 19.

Vilà, Montserrat i altres (2004): *Veu i locució*, Barcelona, Graó [monogràfic de la revista Articles, núm. 32].

Exemple d'un treball de literatura exposat a la ràdio

<http://phobos.xtec.net/audiovisuals/lamostra/009/arxiu/1015.pdf>

Exemple d'un projecte de ràdio de primària

<http://www.scribd.com/doc/14429737/La-radio>

Pàgina d'xtec ràdio

<http://www.xtec.cat/xtecmedia/radio/index.htm>

Pàgina de ràdio Esparreguera

<http://www.comemissores.com/resparreguera/>

